

Yusuf Atılgan'ın *Aylak Adam* Romanı ve A... 'dan C.'ya (A üç noktadan C noktaya) Roman kişisi

Ali BÜYÜKASLAN

Université Marc Bloch / Strasbourg
Département d'Etudes turques
abaslan@umb.u-strasbg.fr

ÖZET

Yusuf Atılgan Türk edebiyatında ismi çok kısa bir süre duyulmuş ancak bıraktığı iki romanıyla Türk romancıları arasında önemli bir yere sahip olmayı başarmıştır. Eleştirmenlerin oldukça dikkat çeken bir roman olarak ele alıp inceledikleri *Aylak Adam* adlı roman, kişi odaklı, psikolojik analizlerin çokca yapıldığı, roman başkışisi olan Aylak adamın toplumsal konumunun tüm ayrıntılarıyla incelendiği bir romandır.

50'li yıllardan itibaren Fransa'dan Avrupa'ya yayılan Yeni Roman hareketi, klasik romanların hemen hepsine karşı çıkarak neredeyse bunları yok sayıyor, bu romanlarda ele alınan, işlenen kimi kavramları “*eskimiş kavramlar*” olarak niteliyordu. Geleneksel romandaki kişi kavramını da eskimiş bir kavram olarak niteleyen yeni romancılar, olağanüstü özelliklerle donanmış, maceralar peşinde koşan, kişilikleriyle, kahramanlıklarıyla okuyucuyu kendisine hayran bıraktıran roman kahramanına karşı çıkıyorlar, onları geleneksel konumlarından çıkararak, daha çok psikolojik görünümüleriyle öne çıkan birer birey olarak ele alıyorlardı.

Modern dünyanın insanı da, birey olarak yaşamakta, birey olarak varlığını sürdürmekte, sadece var olmaktır. Bu varoluş Yusuf Atılgan'ın romanında aylıklıkla kendini göstermekte, kim olduğu, ne olduğu hiç önemli olmayan hatta adı bile çok önemli olmayan, herhangi bir kişidir bu insan, C.'dir örneğin ya da A. Robbe-Grillet'nin *Kıskançlık* adlı romanındaki A... 'dır.

Roman kişinin klasik romanlardan farklı bir bakış açısıyla ele alınıp okuyucuya sunulduğu, romandaki yaşantısı, düşünceleri, hareketleri ve *olağandışılığıyla* aylak bir adamla karşı karşıyayız.

Çalışmamızda bu aylak adamın, bir roman kişisi olarak edindiği konum, romanda kişi kavramı çerçevesinde ele alınıp incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Roman kişisi, Aylak Adam, Yusuf Atılgan, Yeni Roman

RESUME

Avec ses deux romans, Atılgan réussit à prendre une place importante parmi les romanciers turcs dans les années 60. Son roman intitulé *Aylak Adam* (*L'homme vagabond*) fut considéré par les critiques comme une oeuvre intéressante traversée de nombreuses analyses psychologiques, oeuvre dont le personnage principal était un ‘vagabond’, présenté dans sa situation sociale.

Le Nouveau Roman qui s'opposait à la conception du roman classique mettait en question une nouvelle approche du roman. Pour les nouveaux romanciers certaines notions comme l'histoire, la description, le personnage, le temps et l'espace étaient ‘périmées’. Le conception du personnage dans les romans classiques perdit son importance avec eux en raison du changement de la société changeait et de l'individu. Ainsi, les personnages romanesques n'étaient désormais ni des ‘héros’ à admirer, ni des types ‘exemplaires’, ils n'étaient que des individus similaires aux autres, typiques de la société dans laquelle ils vivaient.

L'homme du monde moderne était considéré comme un individu vivant en tant que tel aussi bien dans les romans que dans la société. Atılgan dans son roman ‘*Aylak Adam*’ décrivait ce personnage, sans lui donner d'importance particulière, ni même un nom ou une identité comme cela se faisait dans les romans classiques. Il désignait son protagoniste par la seule initiale C. Le même procédé était utilisé par Alain Robbe-Grillet, chef des nouveaux romanciers qui appelait son protagoniste, A... dans son roman *La Jalousie*.

Ce travail a pour but d'appréhender le protagoniste du roman *Aylak Adam*, dans une nouvelle conception romanesque des personnages.

Mots-clés: Personnage romanesque, Aylak Adam, Yusuf Atılgan, Nouveau Roman

Niçin Aylak Adam Niçin Yusuf Atılğan?

Öncelikle bu sorunun cevabını vermenin bu çalışmanın anlaşılmasına katkı sağlayacağına inanıyoruz. Bu cevabı oluştururken bize ilginç gelen şey, 1959 yılında yayımlanan bir Türk romanının aynı yıllarda Fransa'da ortaya çıkan Yeni Roman akımının öncelikli olarak ortaya koyduğu romana ilişkin kimi özel nitelikleri uygulamaya koyma çabasını görmemizdi.

Bu konuda ilk dikkatimizi çeken şey, *Aylak Adam* adlı romandaki roman kişinin ismi olmuştu. C.* Bilinen klâsik adlandırmaların dışında bir adlandırmaydı o an için. Yeni romandaki kişi anlayışı, roman kişinin klâsik romanlardakinden farklılaştığını göstermek için onu adeta romandan kovarcasına, bir isim bile vermeyerek okuyucuyu kişiler üzerine değil, romanın, yazının, kurgunun kendisi üzerine dikkat çekmeye yönlendiriyordu. Bilindiği üzere klâsik olarak tanımlanan romanlar adeta roman kahramanlarıyla özdeşleşmişlerdi. Roman kişisine getirdiği anlayışla *Aylak Adam* adlı romanın, roman kişisi olarak yeni roman anlayışına sahip romanlardaki kişi özellikleriyle incelenmeye değer olduğunu düşündük. Nitekim yine bu romanda yer alan bir başka kişinin adı da B.'ydi.

Aylak Adam romanında uygulanan kimi teknikler de bu romanın ödül jürisinde bulunan üyelerin dikkatini çekmiş, romancı '*iyi bir kumaş*' olarak nitelendirilmiştir. Nitekim Atılğan Fransızcaya da çevirisi yapılan diğer romanı *Anayurt Oteli* ile edebiyatımızın en dikkat çekici isimlerinden biri olmuştur.

Yusuf Atılğan Türk edebiyatında ismi çok kısa bir süre duyulmuş ancak bıraktığı iki romanıyla Türk romancıları arasında önemli bir yere sahip olmayı başarmıştır. Eleştirmenlerin oldukça dikkat çeken bir roman olarak ele alıp inceledikleri *Aylak Adam* adlı roman, kişi odaklı, psikolojik analizlerin çokca yapıldığı, roman başkışisi olan Aylak adamın toplumsal konumunun tüm ayrıntılarıyla incelendiği bir romandır.

1958 yılında Yunus Nadi Roman ödülünü kazanan *Aylak Adam*, Atılğan'ın ilk romanıdır. Atılğan bu ilk romanını yayımladığı yıllarda, başarılı bir üniversite öğrenciliğinden sonra adeta inzivaya çekildiği Manisa'nın Hacıharmanlı köyünde yaşamını devam ettirirken bir yandan gazete ve dergiler için çeviriler yapmakta, öyküler yazmakta öte yandan köydeki işlerle de uğraşmaktadır. Bu sıralarda Batıdan okuduğu yazarlar, Gide, Montherlant, Camus,

* Burada bir konuyu belirtmekte yarar görüyoruz. Yusuf Atılğan'a ilişkin bütün değerlendirmelerin, güzel bir bibliyografya ile sunulduğu, bibliyografyadaki yazıların hemen tamamının yer aldığı "*Yusuf Atılğan'a Armağan*" adlı kitapta yer alan Ekrem Işın'a ait "Gündelik Yaşamın Eleştirisi: *Aylak Adam*" isimli (ss.274-291) Tan Seçki'de yayımlandığı belirtilen ve bizce *Aylak Adam* üzerine bu kitapta yer alan belki de en önemli yazıda Aylak Adam romanının başkışisi, dalgınlık eseri ya da dizgi hatası olarak üç ayrı şekilde geçmektedir. C. (C nokta), C (Ce) ve C, (C virgül). Oysa romanda bu isim tek bir şekilde geçmektedir.

Sartre, Simenon, Joyce, Gren gibi yazarların yanında kıskanarak okuduğunu söylediği iki yazar daha vardır. Çehov ve Faulkner.

Yeni Bir Roman, Yeni Bir Kişi

Atılın'ın *Aylak Adam*'ı yazdığı yıllara baktığımızda, bu yılların Batıda Yeni Roman anlayışının ortaya çıktığı yıllar olduğunu görürüz. Kendilerine Yeni Romancılar, Bakış romancıları vb. birtakım isimler verilen bu romancılar, aslında her ne kadar kendileri reddetse de bir kuram etrafında bir araya geliyorlardı. '*Geçmişin romanına karşı çıkmak*'. Onları bir araya getiren şey buydu. Geçmişin romanına karşı çıkarken de Alain Robbe-Grillet'nin *Yeni Bir Roman İçin (Pour un Nouveau Roman)* adlı eserinde dile getirdiği romana ilişkin kimi söylemleri, tezleri paylaşıyorlardı.

Robbe-Grillet'ye göre romanda eskimiş bazı kavramlar vardı. Bunlar yeni bir anlayış, yeni bir yorumla ele alınmalıydı. Bunlar *hikaye, kişi, anlatım, zaman ve mekan* kavramlarıydı. Bu kavramlara getirdikleri yorumlar ve romanlarında bunlara yükledikleri fonksiyonlarla aslında romana ilişkin savduklarını uyguluyorlardı. Nitekim bu, Zeraffa'nın deyişle, "Eğer romandaki kişi anlayışı değişiyorsa bu romanın değiştiği anlamına gelmekteydi." (Zeraffa, 1969, 9)

Değişen bir roman anlayışının ürünü olarak değişen bir roman kişisi anlayışıyla karşı karşıya kalınıyordu. Modern toplumun sosyal statülerine göre değerlendirilmeyen kişileri, kahramanlıkları ya da yaşamlarıyla örnek gösterilen tipler olmaktan çıkıyor, bireyler olarak romanlarda yer almaya başlıyorlardı. Yaşadığı topluma yabancılaşan bu bireylerin psikolojik sorunları iç konuşma teknikleriyle dile getiriliyor, romanlarda okuyucunun hayranlıkla maceralarını izlediği kahramanlar kayboluyordu. Nitekim A. Robbe-Grillet, sinema günleri çerçevesinde geldiği İstanbul'da kendisiyle yapılan bir söyleşide şunları söylüyordu:

"Kahramansız, hikâyesiz kitaplar yazdığımı söylediler. Şu doğru, bizdeki kitap kahramanı artık Balzac'takilere benzemiyordu. Ama Sarraute'un dediği gibi, Balzac'ın kahramanları öleli zaten çok olmuştu. Geleneksel romanda kahraman, bir sosyal statüyle şekillenir. Eğer bu statüyü ortadan kaldırırsanız, kahramanı da bitirmiş olursunuz. Yaptığımız buydu, ama insanı edebiyattan kovmuş değildik. Dünya da, insanın dünyayı algılayışı da kökünden değişmişti." (www.ykykultur.com)

Cervantes'ın *Donkişot* adlı romanıyla başlayan 'birey eksenli romanlar' (Tekin, 2001, 72), 19. yüzyılda psikoloji biliminin de gelişimiyle daha çok görülmeye başlanmıştır. Nitekim önceleri olayların yönlendirdiği ve olaylarla ilgisiyle kendilerini tanıdığımız, gördüğümüz roman kişileri artık iyiden iyiye kendilerini hissettirmeye başlamışlardır. Her biri birer klâsik

roman kahramanı olarak adlandırılan bu kahramanların isimleri kimi zaman romanların isimleri olurken, okuyucu onlarla gülüp onlarla ağlıyordu. Örneğin *Eugénie Grandet*, *Goriot Baba*, *Thérèse Raquin*, *Mme Bovary* gibi. Adlarını romanlara veren bu roman kişilerinin hemen hepsi aslında adeta birer kahraman gibi okuyucuya sunuluyordu. Ve bu kahramanların okuyuculara vereceği kimi mesajlar okuyucuda etki uyandırıyor ve onların romanla bütünleşmesini sağlıyordu. Böyle olunca da klasik romanlar bir çırpıda okunan, elden düşmeyen kitaplar haline geliyordu. Oysa Yeni roman anlayışı roman kişisini kahraman olmaktan çıkarıyor, onu kurgunun, yazının sadece bir aracı haline getiriyordu.

Sarraute'tan yapacağımız şu alıntıda modern romanın kişiye bakışını ortaya koyan en önemli göstergelerden biridir.

“Eskiden her şeyi vardı; çeşit çeşit eşyalarla şımartılmıştı; özel bakımlarla kuşatılmıştı; (...) Zamanla her şeyini yitirdi: Atalarını, özenle yapılmış, bodrum katından tavan arasına kadar çeşitli eşyâlarla tıklım tıklım doldurulmuş evini, en değersiz incik boncuğuna kadar her şeyini; (...) her şeyden önemlisi, sadece kendine özgün kişiliğini, ismine kadar her şeyini...” (Sarraute, 1985, 38)

Yine roman kişisinin romanın tarihi içerisinde değişen konumu ve yerine ilişkin Aytür'ün söyledikleri kayda değer görülmektedir.

“Kişi romanda her zaman önemli bir öge olmuştur, ancak gerçekçi romanda bakış açısının kazandığı önem kişilere verilen önemi daha da artırır. (...) Çünkü gerçekçi romanda olguların verilmesinde ve yorumlanmasında en ağır yük, yazarın her şeyi bilen bakış açısına değil, yarattığı kişilere ve onların bakış açısına düşer.” (Aytür, 1977, 59)

Yeni roman anlayışı bağlamında geçmişe ait hemen tüm özelliklerini kaybetmeye yüz tutmuş roman kahramanlarının artık isimleriyle, geçmişleriyle, sahip oldukları yeteneklerle, donandıkları kimi zaman olağanüstü kimi zaman okuyucuda ‘*ah ne kahraman insan*’ duygularını uyandıran özelliklerden sıyrılmış, artık romandaki başkişilerin, tırnak içerisinde “kahramanların” bu özellikleriyle öne çıkan kişiler olmadığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

“Modern roman (...) insanın iç dünyasına, ruhuna, bilinçaltına eğilir. İnsanın iç dünya zenginliğini keşfe çıkar. Modern romancı, gerçeğin dış dünyada değil; insanın iç dünyasında, ruhsal dünyasında saklı olduğuna inandı ve toplum yerine bireye, sosyal olan yerine psikolojik olana yöneldi.”(Çetin, 2003, 105)

Atılğan'ın bu romanda okuyucuya bilinenin dışında bir roman kişisi sunduğu açıktır. Bu öyle bir kişidir ki mesleği aylıklıdır. Okuyucuya vermek istediği bir mesajı var mıdır bu romanın? Ya da niçin yazmıştır bu romanı Atılğan?

Orhan Kemal'in jüri üyesi olarak bu romana ilişkin söyledikleri, bize Fransa'da yeni romancılar için söylenenleri hatırlatıyordu adeta.

"*Aylak Adam*'ı okudum. Güzel roman doğrusu... (...) Ama biraz filozof... Bunalan genç adamlar ve meyhaneler... Ve bu adam yaşıyor, sevişiyor, güzel. Romanın kapağını kapatınca bana vermek istediği, bana duyurmak zahmetine katlandığı mesajı ne? Kaypak bir mesajı var ama bir roman için, hem de iyi bir roman için bu yetmez.... (Yusuf Atılgan'a Armağan, 1992, 35)

Orhan Kemal'in söylediklerinin benzerleri, Yeni romancıların kitapları okunduğunda benzer eleştirilerle karşılaşılıyordu. Ne söylenmek, ne anlatılmak isteniyordu bu romanlarda? Klâsik roman okuyucusunun alışık olmadığı tarzda ortaya konan bu eserler okuyucuyu romandan uzaklaştırıyor eleştirileri dolaşmaya başlamıştı edebiyat çevrelerinde.

Oysa, yeni romancılar için roman, bir '*maceranın anlatımından daha çok yazının macerasıydı.*' Yazının macerası sağlam bir dil, sağlam bir kurgu geliştirmeye sağlanıyordu. Nitekim Atılgan kendisine nasıl yazdığı sorulduğunda "Her kelime ve cümle üzerinde dururum" diyerek kullandığı dile özen gösterdiğini belirtiyordu (YAA, 66).

Yazarlığın kendisinin mesleği olmadığını söyleyen yazar, (YAA, 66) yazdıklarından para geldiğinde tuhaf olur. Ben istediğim için yazıyorum derken, yazmanın, yazıyor olmanın ve hiçbir şeye angaje olmadan yazmanın üzerinde duruyordu.

Kafka ve Proust'u çokça okuyan yazar, bu süreçte *Anayurt Oteli* isimli ikinci romanını yazmıştır. Ancak daha önce yazdığı *Aylak Adam* ona göre "bir çeşit günlük yaşamın eleştirisiydi, bir karşı çıkışı. Yani kültürlü bir aydının bazı toplumsal kurallara, evliliğe, eli paketli olmaya vb. karşı çıkışı; özgürlüğe tutkunluğuydu." (YAA, 66)

Olmayanın aramanın temel amaç olduğu bir aylaklığı yansıtan bu romanı yazarken Atılgan, Varoluşçuluktan etkilendiğini dile getirmektedir. (YAA, 76)

Klasik romanların okuyucularının aradıklarını çok da bulamadıkları bu yeni romanlar aslında değişen toplumun değişen romanlarıydı. Yalnızlaşan insanlar, birey olarak toplumsal varlıklarını sürdüren roman kişileri, psikolojileriyle toplumda kendilerinden bahsedilen insanlar artık bir maceranın öznesi olmuyorlardı.

Aylak adamın tek macerası "iki kişiden oluşan ve sevgi üzerine kurulu bir dünyayı aramaktı." Romandaki konumunu psikoloji analizler bağlamında ele aldığımızda, her şeyin sevgiyle kurulabileceğine, iki kişilik bir dünyanın sevgiyle oluşabileceği, şaşı bir fahişeden beklediği sevginin aslında kitabın başından beri aradığı anne sevgisi olduğu kanaatine varabiliriz.

Atılğan'ın edebiyat çevrelerinde büyük ilgi uyandıran iki romanında da kişilerin bir yabancı ve yalnızlık yaşadıkları görülmektedir. Bu yabancılik romanın başkişisi C.'yi toplumun değer yargılarıyla çatışmaya götürür.

Bir Roman Eleştirisi Olarak *Aylak Adam*

Romana ilişkin düşüncelerini dile getirdiği *Yeni Bir Roman İçin* adlı kitabında Robbe-Grillet eskimiş kavramlardan bahsediyordu. *Kıskançlık* adlı romanında bu kavramların, romana ilişkin taşıdığı düşüncelerin bir uygulamasını yapıyordu adeta.

A... olarak adlandırdığı roman kişisi hakkında klâsik romanlardaki gibi bir bilgi vermezken, roman başkişisi olarak adlandıracağımız anlatıcının da varlığını çok dikkatli bir okumayla fark edebiliyoruz. *Kıskançlık* adlı romanda A... ve Franck'ın Afrika romanı hakkında konuşurken yaptıkları, yazarın romana ilişkin düşüncelerini okuyucuya aktarmaktan başka bir şey değildi. Afrika romanı klâsik bir roman olarak eleştirilmekteydi.

Atılğan'ın *Aylak Adam*'daki C.'nin da *Kıskançlık* romanındaki gibi romanlara ve yazarlara ilişkin kimi düşünceleri ve eleştirileri de yer almaktadır.

“Kötü yazarın yasak bölgesi. Neydi o kaldırıp attığım dünkü kitap! Adam sabah kalkıyor, yüzünü yıkıyor, parkta oturuyor, yemek yiyor, sevgilisiyle dolaşiyor, gecenin bir vakti evine gelip yatıyor. Hiç mi çiş gelmedi? İnanılacak şey değil. Parktayken sıkışmış, gövdesi kalın bir ağaca yanaşmış, kimse geliyor mu diye yanına yöresine bakındıktan sonra ağacın dibine işemiştir.” (*Aylak Adam*, 13).

Aylak adamın roman kişilerinin başkalaştırılmasına, farklılaştırılmasına olan karşı çıkışı bir eleştiriye dönüşürken, bu başkalaştırmayı yapan yazarlar kötü yazar olarak tanımlanıyordu. *Kıskançlık* romanında Robbe-Grillet'nin Afrika romanı eleştirisiyle yaptığını C., doğallıktan uzaklaştırılan roman kişileri için yapmaktadır. Roman kişisi ona göre, ihtiyacı olduğunda tuvaletini yapmalı, okuyucunun gözleri önünde bu gerçekleşmelidir. Nitekim anlatıcı, C.'nin bu düşüncesini doğrulamak için hemen arkasından şu cümleyi yerleştiriyordu:

“Ayakyolundan çıkınca tıraş oldu. Yüzünü yıkadı. Giyindi, çıktı.” (*Aylak Adam*, 13).

Atılğan'a göre romandaki kişi, klâsik roman kahramanlarının toplumsal örnek oluşturmalarının aksine, psikolojik sorunları, yaşadıkları ve yaşamadıklarıyla, takıntılarıyla ele alınmalıydı romanda. Gezen, uyuyan, yiyen, içen, çiş gelen, cinsel dürtülerini gerçekleştiren kişiler yer almalıydı romanda. Ona göre kötü yazar, romanına *yasak bölgeler* koyan yazardı.

Romandaki kişilerin kim oldukları çok önemli değildi. Aylak olabilirlerdi. Adları, meslekleri, sosyal statüleri çok da önemli değildi. *Kıskançlık*'taki A... gibi *Aylak Adam*'daki

C.da olağanüstülükleri ya da sosyal konumlarıyla romanda yer almıyorlardı. Hayatın içinden birer insandılar. Onlar *Aylak Adam*'da olduğu gibi ayak yoluna gider, sarhoş olup dayak yerlerdi. Aykırılıklar yaparlardı onlar. Takım elbiseleriyle yolda yürürken simitçiden simit alıp yerlerken kendilerine bakılmamalıydı. Çünkü sokakta takım elbiseli birinin simit yemesi yasak olmamalıydı.

İnsanın adlandırılması da insana ait en az bilgileri vermesiyle aynı anlamdaydı. Onu adlandırmak, ona bir ad vermek ancak başkaları tarafından yapılıyordu.

“...Bence insanın adı onunla en az ilgili olan yanındır. Doğar doğmaz, o bilmeden başkaları veriyor. Ama yapışıp kalıyor ona.”(*Aylak Adam*, 63)

Aylak adama ilişkin bildiklerimiz oldukça sınırlıdır. *Aylak Adam*'daki C. adlı roman başkişisinin geçmişine ait ulaşabileceğimiz bilgiler oldukça sınırlıdır. 28 yaşlarında, içerisinde hizmetçilerin olduğu evde çocukluğunun geçtiği söylenen, kumar düşkünü babası olan bir roman kişisidir C.

Öyle bir aylak adamdır ki bu, kural tanımaz, dünyayı pek kale almazdı. (*Aylak Adam*, 18). İşi ne olduğu sorulduğunda, “Aylakım ben.” diyen biridir (s.71). Birey olarak yaşayan ve “sen görmediğin zaman başkaları da seni görmez” (s. 83) diyen biridir C.

Klasik roman kişilerinin dışında bir kişiliğe sahip C. bilinçaltında yer alan “iki kişilik sevgiye dayalı” dünyasının peşinde giderken, aslında başkalarının bu dünyayı anlayamadıklarının da farkındadır. Yabancılaşmanın egemen olduğu çağda *Aylak Adam* romanıyla Atılgan, insan-nesne, insan-çevre ilişkilerindeki bu yabancılaşmayı Aylaklıkla ortaya koyuyor. Kolcu'ya göre, “Yusuf Atılgan'ın romanları bireyin kendisiyle, toplumla ve çevresiyle olan çatışma üzerine kurulmuştur” (Kolcu, 2003, 137).

C.'nin ya da A...'nın yaptıkları, ortaya koydukları eylemlerin ötesinde, iç dünyalarının dışa yansıyan biçimleriyle romanda var oluşları modern roman kişilerinin en belirgin özellikleri olmaktadır. Psikolojik analizlerin bilinçaltılarında yatanı ortaya çıkarmaya yönelik eylemleri okuyucuya sunulurken, romanların okuyucu tarafından kolay okunan romanlar olması da zorlaşmaktadır.

Sonuç

Sanatın sadece sanat, yazmanın sadece yazmak için yapılması gerektiğini söyleyen ve romanlarında biçimin içerikten önce geldiği yeni romancılar için roman kişileri, ilişkileriyle değil orada oldukları için ve nesnelere ilişkilerinden dolayı romanda yer alırlar. Fenomenoloji nesne-insan ilişkisinden yola çıkarak, nesnelere bilincimize göre anlamlandırmaya çalışır. Yeni romancıların fenomenolojinin etkisiyle ele aldıkları nesne-kışı ilişkisi sonucunda roman kişileri nesnelere olan ilişkilerinden dolayı orada buldukları için

kim oldukları, ne oldukları artık önemli olmamaktadır. Bu nedenle onlara verilecek isimlerin artık eskisi gibi bir önemi, anlamı olmayacaktır. Nitekim Çetin'in de belirttiği gibi, kişi isimleri yerine bir harf verme geleneği Kafka ile başlamıştır (Çetin, 178).

Klasik romanın hikayeye, olaya, kişiye verdiği önemi modern roman geri plana atarak, yazım tekniklerini ve yazım yöntemini öne çıkarıyordu. Modern romanda zamanın kullanımına ilişkin yararlanılan teknikler, bilinç akımı, fenomenoloji, psikanalizin etkisinde gerçekleşiyordu. Biçimin öne çıktığı bu romanlar anlatılandan daha çok anlatım üzerinde duruyordu.

Gerek Atılğan'ın roman kişisi gerekse Yeni romancıların roman kişileri yaşadıkları toplumun içerisinden çıkıp romanın dünyasında görünen kişilerdir. Yabancılaşmanın ve yalnızlığın egemen olduğu modern toplumun, bireyselleşmenin öne çıktığı bir toplumun kişileri artık romanlarda psikolojilerinin kendilerini yönlendirdiği tavır ve davranışlarıyla, insan ve nesne ilişkilerine getirilen yeni yorumlarla gözümüzün önündedirler. Modern dünyanın tüm yalnızlığı ve yabancılığıyla başından beri romanda üstlendiği konumu kaybeden roman kişisi, yine aynı yaşamın içerisinde yer alan kimi güzellikleri de görüp çıkarmasını bilen roman kişileriyle de okuyucusuyla buluşmaktadır.

Kaynaklar

- Atılğan, Yusuf (2000). *Aylak Adam*, Yapı Kredi Yayınları (4. bsk.), İstanbul.
- Çetin, Nurullah (2003). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Basımevi, Ankara.
http://www.ykykultur.com.tr/kitaplik/83/saadet_ozen.html, Başvuru tarihi 21.02.2007
- Kolcu, Ali İhsan (2003). *Yusuf Atılğan'ın Roman Dünyası*, Toroslu Kitaplığı, İstanbul.
- Sarraute, Nathalie (1985). *Kuşku Çağı*, Çev. B. Kösemihal, Adam Yay., İstanbul.
- Şen, Muharrem (1998). *Alain Robbe-Grillet et la nouvelle technique romanesque*, S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Konya.
- Tekin, Mehmet (2001). *Roman Sanatı, Romanın Unsurları I*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Yusuf Atılğan'a Armağan* (1992). yayına haz. E. Canberk, A. Hatipoğlu, T.Yüksel, Y. Çotuksöken, M.S. Koz, İletişim yay. İstanbul.
- Zeraffa, Michel (1969). *Personne et Personnage, L'évolution esthétique du Réalisme romanesque en Occident de 1920 à 1950*, Editions Klincksieck, Paris.